

deya el Dr. Almera al ensenyármels, caracterisats per la arenisca rogenca de la sèva basa, y la caliça compacta dolomítica, que en alguns llocs passa á formar la anomenada *carniola*. El terreny en general se veu que ha sofert un gran enfonsament, haventse ocasionat grans falles escalonades, lo que queda perfectament de manifest per la posició que ocupan els diferents claps de la caliça arcaica.

Y per fi, apart de tot axó, se trovan los dipòsits que un dia constituïren lo que 'ls francesos anomenan la *moraine* terminal de la gelera del Montseny, que originada en el plá de Sta. Fé s'escorría pe'l punt per ahont baxa avuy l'anomenat «Salt de Gualba,» hermosíssim saltant d'ayga que tè 'l meteix origen ó procedencia que aquella.

LL. TOMÁS.

Maig 1908.

LA FOSFORITA Á CATALUNYA

(Una excursió á Malgrat)

No tinch present que aquest mineral haja sigut citat en el catàlech mineralògich de Catalunya, ab tot y haverlo descobert fa molt temps el Dr. Almera en les *lidianes* de Sta. Creu d'Olorde, y darrerament en les de Malgrat, al turó de Montagut, en una porció de terreny paleozóich molt cap-girat; y que lo meteix Dr. Almera l'hi ha determinat al estudiarhi aquell trencament. En la part baxa de la montanya, al peu de la carretera, s'hi comensen á trobar les piçarres del Gothlandiá ab unes macles molt característiques; aquestes piçarres se presentan molt negres y satinades, y després, entre varies erupcions granulítiques aparexen unes altres piçarres negres ab cristalls de *Chiastolita* dels mes hermosos que s'han trobat á Catalunya, essent prismátichs, de coloració verdosa y molt poch descompostos; demunt seguexen les calices, probablement devóniques, metamórfiques, ab betes de caliça espática blanca ó lle-tosa, les que alternan varies vegades ab piçarres, sens poguerse explicar aquells doblechs, que están en diferents y variades direccions. En aquestes calices no s'hi ha trobat cap *Tentaculites*, empró en les piçarres, fins en les maclades, s'hi han pogut distingir *Graptolites*,

encar que en molt mal estat; després en la carena hi apareix una important erupció granulítica, com també en direcció á Ponent s'hi troba un ample filó de *Limonita* que ha sigut objecte de tentatives xorques pera una profitosa explotació. Donchs bè, aquí dalt de la montanya formant la eminencia del Montagut es ahont surten les *lidianes* ó quarcites negres, quasi verticalment.

Aquestes *lidianes* apareixen ab doblechs de forma ondulada y en capes de variada coloració, car n'hi ha d'absolutament blanques y altres quasi totalment negres; y s'hi presentan uns motllos nodulars, semblants als de les *lidianes* del Carbónich de Cabrières (Herault) de França, ab iguals aspectes que les que estudiá de Santa Creu d'Olorde el Dr. Almera, qui no tèn reparo en atribuirles al Carbónich, al meteix temps que presenten els metexos buits ó motllos nodulars que á Cabrières, trobantse omplenats de Fosforita, com també ho resultaren els de Sta. Creu; empró á Malgrat encar no n'hi havia trobat de mineral, fins que un jorn, al anarhi d'excursió, doní uns quants colps de martell y ne vareig poguer extreure qualque nódol, com també ne recullí posteriorment nostre consoci Sr. Tomás, en més quantitat, poguentse fer un recte exámen del que n'ha resultat comprovat el mineral supost, la *Fosforita*.

Es especial la forma característica de presentarse aquest mineral, lo que ha donat lloch á variades opinions, essent lo més probable que, en virtut de la molta vegetació, algunes algues, ja carregades d'aquest element, al ensemps que altres vegetals, al ésser sorpreses per la sedimentació quarçosa ha fet que s'acoblessin els elements fosfórichs formant aquests nódols, recoberts per les capes de quarcita; empró que ara al estar sots els agents atmosfèrichs, la *Fosforita* se descompón ab més facilitat dexant solzament llur impressió, que es precisament del modo que's presentan aquestes *lidianes*, com corcades. Si s'esfullen les capes superiors se'n poden extreure nódols perfectes de son interior; aquestos son generalment de 5 á 10 centímetres de diámetre, d'un color cendrós, traspassats per petites infiltracions de quarç, y á voltes variades capes concèntriques de fosforita alternan ab altres de quarç.

Aquest mineral, la *Fosforita*, resulta inexplotable en virtut d'estar dins la quarcita, que es molt dura y per lo tant presenta grans dificultats per la extracció.

Mossén MARIÁN FAURA Y SANS.

Barcelona 5 de Març de 1908.